

1784 IN HET HAESEGARS

Uit de Dagboekjes van Philippe-François Lippens, toen 42 jaar oud.

Het is onder de Oostenrijkse tijd dat Keizer Jozef II in 1782 de vergunning gaf om het schorgebied bij het Hazegras in te polderen. De schorre was eigendom van de Hertog van Croy, neef van de keizer, terwijl er nog andere geïnteresseerden aansloten. Hierover kan men uitgebreid lezen in het werk van wijlen Lucien Dendooven over "De Nieuw-Hazegraspolder te Knokke" (1966).

Het gebied besloeg 2.000 gemeten, waarvan 600 met gras begroeid, om in te dijken en het land tegen de zeegolven te beschermen. Een zo groot mogelijke oppervlakte diende drooggelegd om voor landbouw te dienen. Hiertoe werd het plan opgemaakt door Philippe-François Lippens, mede-eigenaar, en door dijkgraaf Lammeire van de Hazegraspolder. De dijk zou komen tot de St.-Annakreek ten oosten bij het Zwin en tot boven de brede geul der Paardemarktkreek ten noorden, met een rechte lijn naar het Fort St.-Pol. In 1784 werden de werken uitgevoerd. Hier vangt de geschiedenis aan van de Nieuwe Hazegraspolder, gelegen ten noorden van wat voorheen werd vastgelegd als Hazegraspolder vanaf het Kalf.

Hoe Philippe-François Lippens hier de nieuwe polder van het Hazegras in drie maand en half binnen de dijk bracht, heeft hij zelf in zijn Dagboekjes vastgelegd.

Graaf Leon Lippens, die een der nazaten is van de dijkenbouwer, heeft de voornaamste uittreksels betreffende het Hazegras genoteerd en onze ere-voorzitter bezorgde ze ons voor "Cnoc is ier".

Met het Vlaams van de tijd, de notities van Philippe-François Lippens, in 1784 42 jaar oud, waar zijn vader, geboren 1697 er 87 was.

6 Febr. 1784. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt aen differente affairen. Namiddags ontfangen brief van Sijn Excellēce den Graeve de Belgioioso par expressen van den Heer President van den Raede van Vlaenderen Dierickx, tot versoen der inspectie van het Haesegars.

27 Febr. Tot Brugge. Ten 7 uren 's morgens par koetse met vier peir den, benevens de landmeter Lammeire en mijnen knecht vertrocken naer

het Schorre Haesegars. Diné bij Hendrik Huybens, pachter van het selfde Schorre. De aftekeninge der dijckagie begonnen. Soupé en logé bij Huybens.

28 Febr. Op het Haesegars de aftekeninge der nieuwe dijckagie gecontinueert ende geeijndigt, wellcke nieuwe dijckagie valt 1317 $\frac{1}{2}$ roede brugsche maete, groot 726 gemet.

1 Maerte. Tot Brugge bij d'heer Albert de Gheldere. Van hem de 9/16 deelen der Schorre van het Haesegars gekogt voor de somme van 9.000 crt. "is geresolveert den polder het Haesegars te bedijcken ingevolge mijn overgegeven plan acte visitatie en profil, tot welcken bedijckinge ick van alle de gelande gecommiteert ben te executeren". Geresolveert van plancken en wagens en rijshout te koopen.

5 Maerte. Tot Moerbeke op mijn comptoir gewerckt aen differente affairen. Aen Maerten De Wilde besteedt het maecken van 350 schuerwagens met spillen en wielen van of 300 met beslaege wielen en 50 onbeslaegen gerekend aen 2 per stuck. Aen Servais van Laere besteedt 100 waegens met beslaege wielen.

17 Maerte. Tot Brugge, ... "dat ick geheel de dijckagie hebbe aengenomen it mijnen risque en peryckel te maeken, volgens plan en besogne den 1 Maerte 1784.

18 Maerte. Tot het Haesegars, ... afsteken het emplacement der grooten Sluijse.

23 Maerte. Tot Gent bij den President van de Raede in Vlaenderen. Hem te handt gesteld een memorie tot bekomen vrijdom van inkomende rechten causa Haesegars.

28 Maerte. Zondag. Tot Moerbeke te kercke. Met eenige aerbeyders gesproken om naer het Haesegars te gaen werken. Aen hun gesejt dat den loon was eenen gulden per schaft van den geheelen dijck op te reijden, besoden, enz.

30 Maerte. Ten 3 uren op het Haesegars. Dan bij mijn volck, die heddent begonnen waeren, killspitten te maeken voor de dijckagie. Logé bij baes Huybens op de stelle.

31 Maerte. ... Het peyl der hoogte van mijn dijckagie genomen die overal moet hoog sijn 8 voeten, putsche maete. Logé bij Hendrick Huybens op de stéle.

2 April. Op het schorre alsvooren de afstekinge gecontinueert en aen het volck bestaadt den dijck te maeken à 22 per schaft, 10 stuivers voor de spoede en een ancker genever voor elcke ploeg.

19 April. Alles in goede orde gevonden. In den bosch doen uitkappen eenige kodden voor keeten te bouwen. Dan aen eenige nieuwe ploegen volck werck aangewesen. Logé bij Huybens op de stelle.

21 April. ... Zijnde stormweer en regen als wanneer maer weynigen tijd hebben kunnen werken. Diné op de stelle. Namiddags begonst den moortel te maeken voor mijn keete.

24 April. Op het Haesegars bij mijn volck op de dijckagie die door het quaed weder alsvooren zijn belet te wercken. Met de brouwer van St Anne gesproken om bier op het werck te leveren aen 5 par tonne.

25 April - Zondag. Naer de Cnock te kercke. Diné op de stelle. Namiddags mij geamuseerd met lesen en schrijven.

12 tot 20 Meye. Tot het Haesegars. Alles in goede orde bevonden.

20 Meye - D.H. Hemelvaart. Naer Westkapelle naer de vroegmisse dan op het Haesegars voor de eerste reyse in mijn nieuwe keete. Logé op de stelle.

21 Meye. Beginnen stellen profilen van hoogte tot formeren den dijck welke hoogte ick gehaald hebbe uijt de kruijnen van den dijck van de Godefroid Polder.

7 Juni. Tot Moerbeke, ten 9 uren 's morgens par mijn chaise vertrocken naer het Haesegars. Ten 3 uren namiddags aldaer gearriveert en alles in goede orde bevonden. Logé in mijn keete.

9 Juni. Aen van Maercke en mijn werckvolck aangewesen waer hij de soden moet steken aen den duijn.

12 Juni. In mijn dijckagie den geheelen tour gedaen ende alles in orde bevonden. Namiddags de visite gedaen langs het werck bij het Sluijsche Gat en de Sluijsput.

20 Juni. - Zondag. Op mijn dijckagie te kercke.

23 Juni. 'smorgens vroeg in het groot gat. Den plasberm van ebbe beginnen leggen ter breedte van twee laegen.

25 Juni. Namiddags met mijn vrouwe de wercken van de dijckagie geweest besigtigen.

27 Juni. - Zondag. In den Polder Haesegars te kercke. Diné in mijn

keete. Namiddags met de bolle gespeelt in mijn keete.

12 Juli. Op het Haesegars met 4 ploegen gereden in het groot gat, en alles aengelegt om morgen te kunnen sluyten. Namiddags alsvooren op het werck gecontinueert.

13 Juli. Ten 2 uren 's morgens met 7 ploegen ofte 24 spaeden begonnen het groot gat te sluijten. Ten 5 uren het waeter gedempt en gereden tot den 10 uren als wanneer het waeter begon te vallen, sijnde den dam alsdan $1\frac{1}{2}$ à 2 voeten boven het waeter. Diné in mijn keete. Ten 3 uren namiddags den nieuwen dam met alle het volck begonst te verswaeren tot des avonts ten 8 uren.

14 Juli. In het Haesegars de geheele dijckagie rind gewandelt met den Baes van Marcke. Aen hem het noodige g'ordonneert. Namiddags op het werck. Des avonts aen Jacobus Haentjens aenbesteed het bezoden van de bestedinge aen 16 stuivers per vierkante roede.

15 Juli. Ten 7 uren 's morgens uijt het Haesegars vertrocken per mijn chaise. Logé te Moerbeke.

29 Juli tot 5 Aug. Alle verstevingen en de metinge van de polder gecontinueert, en de dijckagie gevisiteerd, oock g'ordonneert den santen berm van het groot gat op te trecken.

5 Aug. Des namiddags is mijn Vaeder gearriveerd (87 jaer). Met hem den tour van het werck gedaen. Soupé en logé in mijn keete met Vaeder.

In October. Aen Baes van Marcke aangewesen de kleijne defecten aen de dijckagie te herstellen. De ouden plancken verkocht voor 15 stuivers en de waegens voor 30 st. ieder.

5 Nov. "Geresolveert de vercaevelinge Haesegars op morgen te doen".

8 Nov. Ten 2 uren 's morgens is den baes Hubers ons komen opkloppen seggende dat de hollanders langs Sluijs hadden waeter gesteken. Dan seffens met de soldaten en werckvolck de gaeten en rabotten gestopt om alle communicatie met het zee waeter afte snijden, dus dat het waeter niet verder en kan komen als tegen de linie van Reijngaertsvliet.

* * * *

Dit reusachtig werk was op 1 april aangevangen en op 13 juli voltooid inbegrepen het sluiten van het groot gat (Hazegraskreek) en het bouwen van de grote Sluijs (Burkeldijk nabij Godefroid Polderdijk). Dus in 3 maand en half. Op zijn risquen en perikelen. Moet men kunnen!

SCHILDERS VAN OUD-KNOKKE.

Onze zesde leerjaren brachten een bezoek aan de tentoonstelling in Scharpoord van de schilders van Oud-Knokke. Hier een greep uit de opstellen die hierover achteraf werden gemaakt.

- De schilderijen die er hingen waren wel goed beveiligd tegen diefstal want er waren werken bij van grote waarde. Ik geloof dat de kaders onder elektriciteit stonden.

- Ik vond de schilderijen zeer mooi. Als ik zou moeten kiezen tussen een modern of een oud schilderij zou ik een oud kiezen.

- Natuurlijk zijn er veel schilders die ik niet genoemd heb omdat ik de naam vergeten ben. Al bij al had ik toch een prettige en leerrijke namiddag.

- Van Alfred Verwee hingen er veel doeken. Hij is ook de meest gekende te Knokke. Hij bouwde de eerste villa langs de Zeeweg. Deze heette "Fleur des dunes".

- We gingen eerst naar marines kijken. Dat zijn schilderijen van mooie en woeste zeezichten. Die vielen niet zo in mijn smaak. Ik vond de schilderijen van Alfred Verwee veel mooier. Er zat meer leven in.

- Parmentier en anderen vond ik niet zo goed omdat ze meer dorpjes en zandwegels schilderden.

- Deze namiddag was zeer leerrijk en interessant.

- Wat ik na een tijdje vervelend vond was dat op bijna alle schilderijen de toren van de Margarethakerk stond. Ook de Kerkstraat die nu de Parmentierlaan is kwam op vele werken voor.

(Uit "Octopus", schooltijdschrift van het Stedelijk Onderwijs

* * * *

```
*****
*
* Vergeet niet:
*
* De teksten voor 't volgend nummer
* (einde april 1982) van CNOC IS IER
* worden uiterlijk einde februari 82
* bij de sekretaris, de h. A.SANDELE
* verwacht. Ook UW bijdrage is harte
* lijk welkom, waarvoor onze dank !!
*
* *****
```